

overklassen, men i stedet til at forbedre mulighederne for landbefolkningen. Det vil også være den eneste mulighed for at løse storbyproblemet, som rapporten også har taget op til særlig behandling. Tilstrømningen af folk til de store byer er så kraftig, at mens en tredjedel af u-landenes befolkning i dag bor i byer, vil det være halvdelen i år 2000, hvis ikke der gribes ind.

Formålet med Verdensbankens årlige rapporter er netop at give en baggrund for politisk handling. Det dominerende træk ved 1979-rapporten er den skarpe forskel, der opstilles på de semi-industrialiserede lande og resten af u-landene, og at Verdensbanken foreslår vidt forskellige ting for de forskellige grupper. Samtidig stilles der forslag til bekæmpelse af protektionismen i i-landene, og det diskuteres indgående, hvorledes man kan indrette en restruktureringspolitik i de industrialiserede lande.

Det teoretiske grundlag for rapporten er neo-klassisk frihandelsteori med henblik på handelsproblemer, og det er en modificeret moderniseringsteori på det udviklingsteoretiske område (se i øvrigt Politica, vol. 11, nr. 4). Det traditionelle teoretiske grundlag til trods kan rapporten varmt anbefales. Den er dels en vigtig kilde til de dominerede udviklingsfilosofier, og dels er den et godt grundlag for videre empirisk arbejde med udviklingsproblemstillinger. Således indeholder rapporten et anneks med 50 sider tabeller, hvor der gives oversigt over 125 af verdens lande med hensyn til produktion, efterspørgsel, handel, kapital bevægelser, energi, bistand, demografiske data og indkomstfordeling.

Det er ikke underligt, at disse rapporter er blevet en succes, og det viser, at de dækker et behov, men vær forsigtig! Behovet for nytænkning på udviklingsområdet må dækkes andetsteds.

Hans-Henrik Holm

P.L. Ølgaard, Danmarks Radio og Kernekraftdebatten, København: Afdelingen for Elektrofysik, Danmarks tekniske Højskole. Juli 1979. 80 s.

Professor i reaktor fysik og atomkraftteknik P.L. Ølgaard er med sin rapport om Danmarks Radio og atomkraften gået medieforskerne i bedene. Det er en rapport, der forholder sig stærkt kritiserende til DRs behandling af især Harrisburgulykken i foråret 1979. Han konkluderer, at Danmarks Radios information om kernekraften ikke har levet op til kravet om saglighed, upartiskhed og alsidighed. Endvidere mener han at have påvist, at en række DR-medarbejdere har missioneret for private synspunkter i deres dækning og behandling af atomkraftspørgsmål.

Hans kritik umuliggør den eksisterende form for nyhedsformidling. Medarbej-

overklassen, men i stedet til at forbedre mulighederne for landbefolkningen. Det vil også være den eneste mulighed for at løse storbyproblemet, som rapporten også har taget op til særlig behandling. Tilstrømningen af folk til de store byer er så kraftig, at mens en tredjedel af u-landenes befolkning i dag bor i byer, vil det være halvdelen i år 2000, hvis ikke der gribes ind.

Formålet med Verdensbankens årlige rapporter er netop at give en baggrund for politisk handling. Det dominerende træk ved 1979-rapporten er den skarpe forskel, der opstilles på de semi-industrialiserede lande og resten af u-landene, og at Verdensbanken foreslår vidt forskellige ting for de forskellige grupper. Samtidig stilles der forslag til bekæmpelse af protektionismen i i-landene, og det diskuteres indgående, hvorledes man kan indrette en restruktureringspolitik i de industrialiserede lande.

Det teoretiske grundlag for rapporten er neo-klassisk frihandelsteori med henblik på handelsproblemer, og det er en modificeret moderniseringsteori på det udviklingsteoretiske område (se i øvrigt Politica, vol. 11, nr. 4). Det traditionelle teoretiske grundlag til trods kan rapporten varmt anbefales. Den er dels en vigtig kilde til de dominerede udviklingsfilosofier, og dels er den et godt grundlag for videre empirisk arbejde med udviklingsproblemstillinger. Således indeholder rapporten et anneks med 50 sider tabeller, hvor der gives oversigt over 125 af verdens lande med hensyn til produktion, efterspørgsel, handel, kapital bevægelser, energi, bistand, demografiske data og indkomstfordeling.

Det er ikke underligt, at disse rapporter er blevet en succes, og det viser, at de dækker et behov, men vær forsigtig! Behovet for nytænkning på udviklingsområdet må dækkes andetsteds.

Hans-Henrik Holm

P.L. Ølgaard, Danmarks Radio og Kernekraftdebatten, København: Afdelingen for Elektrofysik, Danmarks tekniske Højskole. Juli 1979. 80 s.

Professor i reaktor fysik og atomkraftteknik P.L. Ølgaard er med sin rapport om Danmarks Radio og atomkraften gået medieforskerne i bedene. Det er en rapport, der forholder sig stærkt kritiserende til DRs behandling af især Harrisburgulykken i foråret 1979. Han konkluderer, at Danmarks Radios information om kernekraften ikke har levet op til kravet om saglighed, upartiskhed og alsidighed. Endvidere mener han at have påvist, at en række DR-medarbejdere har missioneret for private synspunkter i deres dækning og behandling af atomkraftspørgsmål.

Hans kritik umuliggør den eksisterende form for nyhedsformidling. Medarbej-

derne ved radioavisen, TV-avisen og andre programmer som for eksempel TV-aktuelt har en manglende og utilstrækkelig indsigt i de teknologiske problemer. Derfor begår de efter Ølgaards mening saglige fejl. Konkret lyder Ølgaard-kritikken sådan her: 30.3.1979 radioavisen ved Chr. Winther: "Men det næste var værre. Lidt før kl. 5 i morges slap der en sky af radioaktiv gas ud af reaktor-2 ... Også i dette tilfælde gik der flere timer, før atomenergikommissionen blev underrettet. Den første forklaring, der blev givet, gik ud på, at der var opstået et sådant overtryk inde i reaktoren, at den radioaktive gassky havde banet sig vej ud gennem den mere end 1 m svære mur af jernbeton, der omgiver reaktoren ... senere kom kraftværksledelsen med en ny forklaring. Man havde forsætlig sluppet gassen løs, for det var der ingen fare ved." P.L. Ølgaard-kommentar: "I sin pressemeddelelse om morgenen den 30/3 meddelte NRC (de amerikanske atommyndigheder), at licenshaveren (kraftværket) kl. 8.40 påbegyndte udslip fra tankene med gasformigt affald. Formålet var hermed som nævnt at få en del af indholdet af disse tanke pumpet tilbage i reaktorbygningen. Ingen kyndig person kan have givet den af Chr. Winther anførte forklaring; den må skyldes hans egen mangel på forståelse af og viden om problemerne eller ønske om at skabe sensation." 30.3.1979 TV-avisen: "Myndighederne står nu over for to problemer, dels ... (lækagerne) ... dels at slippe af med omkring 1 mill. liter radioaktivt vand fra atomkraftværket. Man overvejer at bygge et stort bassin og begrave vandet, indtil det ikke længere er radioaktivt." P.L. Ølgaard-kommentar: "Radioaktiviteten i stærkt radioaktivt vand fjernes ved opsamling i jonbyttefiltre, ikke ved den nævnte, helt diletantiske metode."

Chr. Winther kender for lidt til reaktorfysik og reaktorteknologi, TV-avisen for lidt til jonbytning. Nyhedsprogrammernes dækning af Harrisburg-ulykken burde have været kontrolleret af eksperter. Reaktorfysikeren skruet skruet på mikrofonen i radiohuset som filter - det er Ølgaard visionen. Da det gik galt i Harrisburg begyndte de store, internationale nyhedsbureauer at udsende meddelelser over fjernskriverne til alverdens lande. Dem bruger journalisterne af. Det gjorde DR-journalisterne også i dette tilfælde. Hertil kom stoffet fra de udsendte korrespondenter. En Chr. Winther og en Jørgen Flindt Pedersen for radio og TV i USA forslår ikke meget i en sag som Harrisburg-ulykken. De er i høj grad henvist til kilder som amerikanske aviser og fjernsynsstationer. I tilfældet Harrisburg var en del af problemet, at specielt firmaet, der ejer det havarerede atomkraftværk, udsendte højst ufuldstændige oplysninger om, hvad der var håndt.¹

1) Se for uddybning indlæggene af P.L. Ølgaard, Chr. Winther og J. Flindt Pedersen i Week-endavisen, oktober 1979.

Hvis ekspertkontrol skulle foregå, som Ølgaard forudsætter, vil det sætte nyhedsstrømmen i stå. Det kunne betyde nyheder med mere sammenhængende oplysninger - det vil være et fremskridt. Men som systemet fungerer nu, er journalister henvist til at referere forlydender og partsudtalelser - selv om sandheden om, hvad der er hædt, eksisterer i abstrakt forstand. Det grundlæggende problem med atomstoffet og beslægtede stofområder er, at teknologien er blevet så kompliceret, at folk i almindelighed, herunder journalister, ikke mere kan forstå og forklare dens virkemåde.

Ølgaard-rapporten demonstrerer æter-medieforskernes kildeproblem. Det har længe været et problem for medieforskere, at de to store aviser: radio- og TV-avisen ikke er tilgængelige, når de har været udsendt. Det anviser Ølgaard en løsning på: man skal klage over programmerne. Det gjorde Ølgaard og udbad sig i kraftige vendinger lydkopier af alle kernekraft- og energiindslag, som var forekommet i morgen-, middag- og aftenradioavisen samt i TV-avisen i perioden fra 28. marts til 22. april 1979. Det er den måned, hvor Harrisburgulykken optog offentligheden; så det er et omfangsrigt kildemateriale, Ølgaard krævede og fik udleveret.

Hvilken betydning har Ølgaard-rapporten haft? Nu et halvt år efter dens udsendelse har driftsledelsen på Danmarks Radio afvist den generelle kritik af DR-journalisternes dækning af energistoffet. Alligevel har rapporten bidraget til at ændre DRs arbejde med energistoffet. På en konference i august 1979 med deltagelse af blandt andre elværkerne, de atomanbefalende videnskabsmænd (blandt andre Ølgaard), Reel Energi Oplysning (REO som er OOAs modstykke), konservative politikere og journalister fra radio og TV sagde redaktør Bent Henius fra TV-avisen: "Ingen i denne forsamling bør være i tvivl om, at jeg er positivt indstillet over for atomkraft. Jeg håber derfor, det vil være af interesse at erfare, at TV-avisen nu opretter en energiredaktion, som får tre medlemmer, hvoraf jeg er det ene. Denne energiredaktion skal ikke blot tage sig af atomkraft, men også af de andre energiformer. Og vi skal ikke blot gøre det i den daglige TV-avis, men også i TV-aktuelt, hvor man jo har mulighed for at foretage en mere dybtgående behandling af stoffet."²

Ølgaard forlangte ekspertkontrol af nyheds- og aktualitetsudsendelser om atomkraft. DR svarede med at udnævne særlige energiredaktioner: Journalistiske energiekspertes? I praksis betyder det, at der fremover vil ske en mere bevidst udvælgelse af energistoffet. På længere sigt sætter Ølgaard-kritikken spørgsmåls-

2) Atomdebatten og Energien. En Rolighedskonference om hvad Danmark kan gøre for at sikre sig energiresourcer, Rolighed, Skodsborgvej 303, 2942 Skodsborg.

tegn ved journalisternes kvalifikationer. De er formidlere, men oveni kunne der uddannelsesmæssigt lægges faglig indsigt. I dette tilfælde ville det betyde energi-faglig indsigt. Generelt kunne journalisternes uddannelse indeholde indsigt i samfundsvidenskabelige og teknisk-naturvidenskabelige fagområder ved siden af det rent formidlingsmæssige, det journalistiske. De ville da være bedre rustede til at behandle alle de ekspertudsagn, der indgår i den daglige nyhedsformidling.

Oluf Danielsen